

Sanat Temelli Bir Anlatı Olarak Demans: “Babamın Kelimeleriyle” Oyunu Üzerinden Yaşlı Bakımının Temsili

Dementia As An Art-Based Narrative: Representing Elder Care Through The Play “In My Father's Words”

ÖZET

Sanat, insan yaşamının bir parçasıdır. Sanatın pek çok dalında olduğu gibi tiyatrodan da yaşamdan izler bulmak ve farklı duygular hissetmek mümkündür. Gerçek veya kurgulanmış hikâyelerde ana temalar çoğu zaman insanlara mesaj vermektedir. “Babamın Kelimeleriyle” isimli tiyatro oyunu da bu kapsamda seyirciye yaşlılığın hassaslığını, demansın derinliğini ve aile ilişkilerinin önemini ifade etmektedir. İnsan psikolojisi, yaşanan olaylardan, geçmişteki travmalardan veya deneyimlerden etkilenmektedir. Yaşlılık ise ertelenemeyen ve kaçınılmaz bir süreçtir. Yaşlılığa pek çok hastalığın eşlik edebileceğini söylemek mümkündür ancak en yaygın görülenlerinden bir tanesi toplum içerisinde “bunama” olarak da adlandırılan demans tablosudur. Hafıza problemleri, zihinsel fonksiyonlarda gerileme, günlük yaşam becerilerinin aksatılması ve konuşma bozuklukları gibi birçok sorun, demansın karakteristik özelliğidir. Sinir hücrelerindeki yıkım, bireyi güçlükle sürdürülebilir bir yaşama itmektedir. Bu doğrultuda demanslı yaşlıların günlük bakımlarının karşılanabilmesi ve bilişsel konforlarını sürdürerek yaşayabilmesi için hem tıbbi hem de sosyal destek gereklidir. Sosyal destek, genellikle aile bireyleri tarafından sağlanmaktadır. Anlatı temelli bu tiyatro değerlendirmesinde demanslı bir yaşlı bireyin oğluya olan kopukluğunun onu çaresizliğe ittiği görülmektedir. Bu babanın geçmişe kazınmış acısı, onun tüm hayatına yansımıştır. Ancak hastalığının ilerlemesi bir anlamda da oğluya yolunun keşşmesine vesile olmuştur. Bu noktada karşılıklarına çıkan bakıcı, hayatlarını değiştirmeye katkı sağlamıştır. Aslında yaşam, telafisi olmayan bir yıllar bütünüdür. Geçip giden zamanları geri getirmek mümkün olmamaktadır. Empati kurmak ve sağlıklı iletişimi sürdürmek sorunların aşılmasına katkı sağlamaktadır. Kimi zaman yanlış anlaşılmalardan kaçınılabilir ancak bunun çözümünde öfkeli veya önyargılı olmak yerine sorunun kaynağına inmek daha faydalı olacaktır. Bu hikâyede de gereksiz bir öfkenin, yaşamdan çaldığı yılları seyirciye anlatılmak istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Demans, Babamın Kelimeleriyle, Yaşlı Bakımı, Yaşlı Sağlığı, Tiyatro

ABSTRACT

Art is a part of human life. As in many other art forms, it is possible to find traces of life and experience different emotions in theater. The main themes in real or fictional stories often convey a message to people. The play “In My Father's Words” expresses the sensitivity of old age, the depth of dementia, and the importance of family relationships to the audience. Human psychology is affected by events, past traumas, or experiences. Aging is an inevitable and unavoidable process. It is possible to say that many diseases can accompany old age, but one of the most common is dementia, also known as “senility” in society. Memory problems, decline in mental functions, impairment of daily living skills, and speech disorders are among the many problems that characterize dementia. The destruction of nerve cells pushes individuals into a life that is difficult to sustain. In this regard, both medical and social support are necessary to meet the daily care needs of elderly people with dementia and to enable them to live while maintaining their cognitive comfort. Social support is usually provided by family members. This narrative-based theater review depicts how the estrangement between an elderly man with dementia and his son drives him to despair. The pain etched into this father's past has permeated his entire life. However, the progression of his illness has, in a sense, brought him back into contact with his son. The caregiver who appears at this point contributes to changing their lives. In fact, life is a series of years that cannot be compensated for. It is not possible to bring back the time that has passed. Establishing empathy and maintaining healthy communication contributes to overcoming problems. Sometimes misunderstandings may occur, but instead of being angry or prejudiced, it is more beneficial to get to the root of the problem. This story also seeks to convey to the audience how unnecessary anger steals years from life.

Keywords: Dementia, My Father's Words, Elderly Care, Elderly Health, Theatre

GİRİŞ

“Babamın Kelimeleriyle” isimli tiyatro oyunu, ikisi erkek ve biri kadın olmak üzere üç oyuncu tarafından icra edilmektedir. İstanbul Devlet Tiyatrosu bünyesinde sahnelenen oyun, farklı yıllarda farklı şehirlerde de sergilenmektedir. On iki yaşın üzerindeki seyircilere hitap eden oyunun yazarı Justin Young’tır. Eylül Aktürk,

Kübra Aslan¹

How to Cite This Article

Aslan, K. (2026). Sanat Temelli Bir Anlatı Olarak Demans: “Babamın Kelimeleriyle” Oyunu Üzerinden Yaşlı Bakımının Temsili. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 12(3), 422-428. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20526696>

Arrival: 21 February 2026
Published: 31 May 2026

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Programları Bölümü, Yaşlı Bakımı Programı, Sivas, Türkiye. ORCID: 0000-0002-3866-617X

oyunu Türkçeye çevirmiştir. M. Şamil Kafkas tarafından yönetilen oyunda kadın oyuncu Gülizar Oltulu, erkek oyuncular ise Nişan Şirinyan ve Kerim Altınbaşak'tır. Tek perdelik oyun doksanıncı dakikada sonlanmaktadır. İlk gösterim tarihi 30 Kasım 2023'tür (<https://tiyatronline.com/oyunlar/babamin-kelimeleriyle-14091>).

Tiyatro temelli bu çalışmada hasta ve yaşlı bir ebeveynin hayata dair acıları ve oğluluyla ilişkisi üzerinden yaşlılığın hassas ve önemsenmeye değer bir yaşam süreci olduğu ifade edilmektedir. Aynı zamanda bakım verme, psikososyal gereksinimler, empati, yalnızlık ve kuşaklar arası iletişim temalarının da yansıtılması noktasında oyunun katkısı mevcuttur. Öte yandan “birine muhtaç olma” hissi ve yaşamı anlamlandırmaya çalışma çabası dramatik bir atmosfer içerisinde seyirciye sunulmaktadır. Yaşlılık sürecinde biyolojik boyutun ötesinde sosyolojik, kültürel, emosyonel ve fonksiyonel boyutların da yer aldığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda çalışma, oyundaki karakterler aracılığıyla hem aile içi ilişkilerin değişimini hem de yaşlı bireylerin yaşam mücadelelerini fark etmek açısından disiplinlerarası bir sentez olarak görülebilir. Bu anlamda, “yaşlılık” olgusunun bakım, empati, demans ve insani değerler perspektifinden incelenmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 1: Tiyatro Afışı

Kaynak: Görsel, devlet tiyatrosu sitesinden alınmıştır.

UNUTTURAN BİR HASTALIK: DEMANS

Kanada’da yapayalnız yaşayan yaşlı bir adam... Uzun boylu, zayıf, mutsuz ve unutkan. Pek çok şeyi hatırlayamıyor ama konu acısına gelince durum farklı. Acısına, yaşamını feda etmiş. Karısı on beş yıl önce vefat etmiş. Ahşap eşyalarla dolu bir evde nefes alıp veriyor. Çocuğu onunla yıllardır iletişim kurmamış. Sohbet edeceği bir yakını bile yok. Karanlıklar aydınlığa aydınlıklar karanlığa kavuşuyor ancak o sessizliğin içinde yaşlanmayı sürdürüyor sadece. Hastalığı ilerliyor ve kelimeleri yitip gidiyor günden güne. Neyi, neden yaptığını algılayamıyor. Bulunduğu zamandan da gelecekte de beklentisi yok. Ayakkabısız dışarı çıktığı da oluyor, ayakkabılarını evin çeşitli köşelerine koyduğu ve unuttuğu da... Bazen buzdolabında çürümüş yiyeceklerin kokusuna karışmış ayakkabıya rastlamak mümkün bu ahşap evde. Ahşabın vurgulanmasının nedeni, yaşlı adamın emek emek yaptığı mobilyaların ahşap oluşu. Her şeyi unuturken babasından kalma marangozluk becerisini sahiplenışı ve bundan da gurur duyusu... “Burası benim evim, benim! Burayı ben yaptım, keresteleri ben rendeledim, mobilyalar yaptım kendi ellerimle, ben oydum hepsini.” dediği parçalar. Kendine yetemediği halde içinden çıkmak istemediği evi... Kim ne diyebilir ki? Evi işte, ötesi var mı? Yıllarını geçirmiş, orada aklar düşmüş saçlarına. “Yaşlı adam” damgası orada yaşarken vurulmuş. Karısını halen o evin içinde hayal ediyor üstelik. Her şeyin yolunda gittiğini sanırken bir anda yine unutuveriyor. Anlamlandıramıyor olayları, zihni karışık ve hisleri de giderek kayboluyor. Kaybolmak demişken bir gece

sabaha karşı kendisini dışarı atıyor. Sahilde ayakkabısız yürüyor. Üstü başı ıslanıyor ama onu üşüten ıslanmış kıyafetleri değil elbette; onu üşüten yalnızlığı, sessizliği ve kelimelerinin anlaşılmaazlığı. Demans ya da bunama; adına ne dersiniz deyin, sinsi ve geri dönüşsüz bir hastalık. Unuttuktan sonra ne fark eder ki?

DEMANSIN VE YAŞLILIKIN İZLERİ

Yaşlı adam, Don, gülmüyor, hayattan zevk almıyor besbelli. Kelimeleri az olsa da yüzü konuşuyor. Çaresizliğin içine hapsolmuş ve geçmişin yaralarını kanatıp duruyor hatırladığı vakitlerde. Unutursa sıkıntısı bir süreliğine rafa kalkıyor ancak hatırladığında beyin hücreleri onun düşmanı oluyor adeta. İçi parçalanıyor düşündükçe. Titreyen, elleri değil sadece. Yüreği titriyor geçmişin izinde. Yüzündeki izlerse acı dolu.

Duvarlarla bakışan yaşlı bir adam o. Önüne sıcak yemek de gelmiyor, yanına bir insan da. Yalnızlığına sıkıştırılmış bir ömür sonu senaryosu... Ruhu hasta ve yorgun iken yüzündeki kırışıklıklar da gülünce değil üzülünce belirginleşmekte. Kimi zaman babasını kimi zaman karısını hatırlarken belki de ilk gençlik yıllarını unutmak istiyor.

KÖKTEN GELEN ÇATIŞMA: KUŞAKLAR ARASI KOPUKLUK

Kafasına esip gittiği gece onu polisler bulmuş, üşüyüp hasta olmasın diye kuru giysiler vermişler. Yıllardır görüşmediği oğlunu bulup haber vermişler. Bir poşete doldurulmuş ıslak kıyafetler ve babası... İşte oğluna yüklenen yük. Onca yıldan sonra “Babanızı sabaha karşı sahilde ayakkabısız ve ıslak kıyafetlerle bulduk. Gelip alın.” demiş polisler. Oğlu, babasıyla karşılaşmaktan son derece keyifsiz. Tüm kinini, babasına sesini yükselterek kusuyor adeta. “Polislere neden benim adımlı verdin, ha!” diye kükrüyor. Yaşlı adama, babası gibi değil de hiç tanımadığı ve hiç önemsemediği biri gibi davranıyor. Oysa insan hiç tanımadığı birine bile böyle bir öfke niye beslesin ki? Aslında oğlu da bir baba ve kendi oğluyla görüşmüyor. Karısı ile boşandıktan sonra oğlunun velayeti anneye verilmiş. Yani kendisi de babalık rolünde mükemmel değil. Babasını eleştirse de o da başarılı olamamış baba rolünde.

Adı Lou. Hırçın ve iletişime kapalı. Babasını baba gibi değil hayatını alt üst eden ve işe yaramaz biri gibi değerlendiriyor. O, onun için rutinlerini bozan bir fazlalık. Bir an evvel ondan kurtulmak arzusunda. Böyle bir kopukluk var aralarında. Yaşlı adam zaten oğlunu dahi unutuyor. İstemedi unutuyor ama oğlu? O ise isteyerek unutmamış zaten, polisler arayınca istemeyerek hatırlıyor yaşayan bir babası olduğunu.

Uykusuz kalmasına sebep olan babasını bakım evine vereceğini söylüyor. İşlerinin her şeyden önemli olduğunu ve babasını görmek istemediğini belli ediyor. Yaşlı adam her zamanki gibi sessiz ve kendi halinde. Oğlunun söylediklerine elbette sinirleniyor zira evim dediği yerden ayrılmak istemiyor. Emeğiyle inşa ettiği ev, onun için değerli. Ve bir hastalık evini elinden almak üzere.

BABA-OĞUL İLİŞKİSİNDE İLETİŞİMSİZLİK VE DUYGUSAL MESAFE

Yaşlı adamın oğlu Lou, Toronto Üniversitesi’nde Edebiyat alanında öğretim üyesi. Homeros Uzmanı ve Yunanca metin çevirmenliği yapıyor. Derslerinde Odissea’nin hayat hikâyesini ve şiirlerini anlatıyor. Okul haricinde daktilosu başında çeviri yapıyor. Ünlü bir piyanistin eserlerini kulaklıkla dinleyerek yazıyor, beğenmeyip siliyor, tekrar yazıyor. Mükemmeliyetçi ve her yazdığı cümle illaki değişikliğe uğruyor. İşkolik Lou, işine aşık ve öğrencileriyle sağlıklı iletişim kurmaya çalışıyor. Ancak babasıyla karşılaşması onu stresli birine dönüştürüyor. Derslerdeki konuşma isteği babasının yanında kayboluyor. Tıpkı babasının günden güne kaybolması gibi.

Yıllar geçip gitmiş ve baba-oğul tek kelime etmemişler. Yarım kalan sohbetleri, bu karşılaşma ile tamamlanacak mı? Zira yaşlı bir adamın son demlerinde tatlı ve sahici bir sohbetten başka ne isteği olabilir ki? Hem de bu sohbeti yapacak olan kendi kökünden biriyse...

DEMANSLI YAŞLIYA BAKIM VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Ne de olsa biyolojik babası o. Yaşlı adamın hayattaki tek yakını da o. Yakını demişken kan bağı kastediliyor. Aksi halde böyle bir yakınlık olamaz. Soğuk ve uzak bir yabancı Lou. Sonuç olarak babasının geleceğine karar verme hakkını kendinde bulan bir oğul. Babasıyla zoraki görüştüktan sonra bir gün boyunca şehirdeki tüm bakımevlerini ve yaşlı bakıcılarını araştırıyor, arıyor ve sonunda bir bakıcının müsait olduğunu öğreniyor. Bakıcıyı babasının evine davet ediyor. Bakıcı eve gelip tanışıyor. Lou, bakıcının özgeçmişine bakarken akademik bir birikim arasa da bakıcı onu uyarıyor. “Yaşlı birine banyo yaptırmanın eğitimi mi olur beyefendi? Yıllardır pek çok yaşlıya baktım. Sağlık sektörüne hizmet ettim. Tecrübeli sayılırım. Hem de zorda kaldığınız besbelli. Benden başka babanıza bakacak uygun ve boşta bir bakıcı yok.” diyor. Lou, sırf mecburiyetten babasının bakım sorununu çözmek için bakıcıyla anlaşıyor. Şimdi yükümlülükten kurtulmuş mu oldu? Bu kadar kolay mı ebeveynine destek olmak? Onun emeği yok mu hayatında? Sorgulamak gerekmez mi? Zaten ölümün kıyasındayken içten bir destek vermek ne kaybettirir ki?

DESTEKLEYİCİ BİR YAKLAŞIM OLARAK YAŞLI BAKICISININ ŞEFKATİ

Bakıcı, yıllardır birçok yaşlının yaşamına umut olmuş. Güler yüzlü, sevecen, sıcakkanlı ve merhametli. İçindeki merhamet olmasa onca yaşlının öfkesine çoktan yenik düşerdi belki de. Özel hayatı pek gündemde değil ama. Bilindiği kadarıyla geceleri çalışmaması gereken bir durumu var. Daha doğrusu küçük bir kıızı var ve geceleri onu yalnız bırakmak istemiyor. Bu nedenle gündüzlü bakım hizmeti veriyor. Birkaç gün önce bakım verdiği yaşlı, bu dünyadan göçüp gitmiş. Yaşlı adamın oğlu da şans eseri bu bakıcıyı buluyor. Aksi halde bakıcının aynı anda iki yaşlıya bakması pek mümkün değil.

O kadar severek yapıyor ki işini, sanki o gelince yaşlının evinde güneş doğuyor. Adı Flora. Latin ve İskoç kökenli “Çiçek” anlamına gelen bu kadın ismi, bakıcıya öyle bir yakışmış ki. Yaşlılara da tüm kalbiyle çiçek gibi bakıyor. Bu yaşlı adama da nazik davranıyor derken yaşlı adam artık önceki gibi aksi ve hırçın değil. Dalgaları durulmuş gibi. Biraz rahatlamış, anlaşılabilir ve önemsenmiş. Önüne sıcak ve sağlıklı yemekler geliyor, ilaçları veriliyor ve pijamaları giydirilip yatağına uurlanıyor. Bu rutinin sonunda Flora evine gidiyor. Sabahları geri geliyor. Sesi hep heyecanlı, yüzü hep gülümsemeli ve kalbi hep sıcak. Bir yandan da Don’ın oğluya iletişim kurmaya çalışıyor. Çünkü Lou çok kaba ve nezaketsiz. Onunla anlaşmak ve bir karar birliğine varmak çok zor. Flora, yaşlı adam ile oğlunun geçmişte neden bu kadar koştuklarını merak ediyor. Zaman zaman sorsa da istediği cevabı alamıyor. Yine de kurcalamaktan vazgeçmiyor. Lou ise bu derin mevzunun onu ilgilendirmediğini ifade ediyor. Flora ise belki Don ile oğlunun arasının düzelebileceğine, geçmişte ne yaşanırsa yaşansın üzerine sünger çekilebileceğine ve Don’ın yaşamının son döneminde oğluya daha huzurlu zaman geçirebileceğine inanıyor. Don ise sık sık Galce konuşuyor. Bazı Galce kelimelere takılıp kalmış, sürekli onları tekrar ediyor. Kendi dünyasında bir şeyler anlatmak niyetinde. Zaten her insan ya da her yaşlı anlaşılabilir istenmez mi? Dil, hangi ülkenin olursa olsun özünde anlatmak istediği şey bir insanın yüreğinden ve zihninden dökülenler değil mi? Don’ın gizemli hikâyesi Flora’nın ilgisini çekiyor. Flora, Galce konuşmaların sebebini anlamaya çalışıyor. Don, ne anlatıyor? Ne için? Amacı ne? Neyse ki tesadüf bu ya Flora’nın geçmişi de İskoçya’ya dayanıyor. Annesi İskoç imiş ve küçükken Flora’ya Galce öğretmiş. Bu nedenle Flora, Don’ı anlayabiliyor, ona Galce cevaplar da veriyor. Yaşlı adam geçmişte gömülü ve Flora’nın Galce konuştuğunu bile bazen kaçırıyor. Sık sık “Metagama” deyip duruyor. Flora, tüm bu konuşulanları Lou’ya aktarıyor ancak Lou onu çok da önemsemiyor. Babasının bu sözleri bir filmde duymuş olabileceğini ifade ediyor. Flora, bunu çok da desteklemiyor zira Don içinde bulunduğu durumdan o kadar etkilenmiş ki... Kendi hayat izini takip ediyor. Film olsa bu denli önemser mi? Fakat Lou, babasının Galce bilebileceğine bir türlü ihtimal vermiyor. Flora, Don’ı anlayabilmesi için Lou’ya Galce öğretmeyi teklif ediyor. Hem de hiç ücret talep etmeden. Lou, bu teklifi çok anlamsızca bulduğu için reddediyor. Gel zaman git zaman Flora onu ikna etmeyi başararak bir bebeğin ilk adımları gibi ona Galce konuşmayı öğretiyor.

Aylar geçiyor ve Lou artık günlük ifadeleri konuşabiliyor. Hiç ummadığı bir biçimde 15 yıldır hiç vakit geçirmedeği bu eski ve ahşap evde babasını anlamaya çalışırken buluyor kendisini. Günlerin koşuşturması onun hırsını da törpülüyor. Daha sakin daha ılıman bir Lou var artık ayna karşısında. Tüm bu gelişmeler Flora’nın şefkatinden ve çabasından...

ÖNYARGILAR, ÖFKE VE EKSİLEN YAŞAMLAR

Lou, ilk zamanlarda babası Don hakkında aslında hiçbir şey bilmemesine karşın önyargılarının esiri olmuş. Onun iyi bir insan veya iyi bir baba olmadığını söyleyip duruyor. Don, söz konusu olunca öfkelenip sesini yükseltiyor. Babasına tahammül edecek zamanı bile yok. Kendisini Homeros’a adanmış, öğrencilerine bir şeyler öğretmek çabasında ancak iş kendi özel hayatına gelince durum çok farklı. Ne kadar istemezse istemesin Don, onun babası. Bu gerçek, yaşam boyu değişmeyecek. Yaşam demişken yaşama dair karamsarlığı var Lou’nun. Sanki tarihi metinlerin içinde o da eskimiş ve ne yenilenmeyi ne de tazelenmeyi bekliyor. Akademik rutinlerinin dışına çıkmadan önceden olduğu gibi yaşamak tek gayesi. Babasını tanımak, buzları eritmek veya geleceğe umutla bakmak yok onda. Daktiloya bağlamış kendisini. Boyuna yazıyor, siliyor, yeni cümleler kuruyor, beğendikleri kalıyor, beğenmedikleri siliniyor. Kulağında müzik, parmakları tık tık yazıyor. Umurunda olan tek şey işi. Oğlunu dahi gündeme getirmiyor. Yeniden evlenme planı yok. Babasıyla karşılaşması, bu sıkıcı hayatını aslında hareketlendirirse de o, bu durumdan şikayetçi. Yıllardır uğramadığı evde gece nöbet tutmak, sevmediği bir masanın başında metinlerini çevirmek ve uykusuzluk ona göre değil. Yine de Flora gece gelemediği için bu mecburi görevini yapıyor. Ne de olsa polis onu arayıp “Babanız dışarıda, adresini kaybetmiş, gelip alın onu.” demişti. Eğer gece babasını yalnız bırakırsa bu olayın tekrar yaşanma ihtimali olmayacak mı?

Demans, ilerleyen ve iyileşemeyen bir hastalık. Don, günden güne daha az hatırlayacak, daha çok unutacak. Yalnız kalırsa ani kararlar verecek, evden çıkacak ve belki yolunu dahi bulamayacak. İşte tüm bunların farkında olan Lou, öfkelerini bastırıp biyolojik bağ sebebiyle üzerine düşen yükü geçici bir süre taşımaya

çalışıyor. Yük gelen babasını aslında gerçekten tanıyıp bilse, önyargıları ve öfkesi kırılacak. Zaman, gösterecek bunu. Zaman varken telafi etmek yaşlıya iyi gelmez mi?

VARSAYIMLAR YERİNE GERÇEKLİK TEMELLİ YAŞAMAK

Odissea, savaşta başarılı bir lider. Fakat eşine ve oğluna hasret kalmış. Eve dönme hissiyle şiirler yazıyor. İşte Lou, bu metinleri çeviriyor. Odissea'nin acısını, onu çevirdiği her satırda hissediyor. Çevirmenliğin zorluğundan da bahsediyor öğrencilerine. “Bir kelime başka bir dile tam olarak aynı anlamda çevrilemez.” diyor. “Odissea, deniz için “belalı ve çetrefilli” demiştir. Şimdi bunu dilimizde aynı anlam karşılığıyla nasıl çevirelim?” diyor. Deniz ve ev hasreti demişken bu hikâye esasında kendi babasının hikâyesiyle örtüşüyor. Henüz bilmesede.

Göl kenarındaki ahşap evinde yaşamının son nefeslerini alıp veren Don, sırlarla dolu yüreğini Galce kelimelerle anlatıyor. Yüzü düşmüş acıdan, evindeki soba değil yanan. İçi yanıyor, belki de o yüzden sudan medet umdu. Islandı, sırlısklam oldu ve üşümedi.

Don, babasına sesleniyordu:

“Baba! Babaaaaa! Sen savaşa gittin, ben döneceksin sandım. Annemle oturup yolunu gözledim. Özledim, babam gelecek dedim. Kendimi teselli ettim. Sen benim hep kahramanımdın. Her şeyi senden öğrendim. Kereste işlemeyi, ahşap mobilyalar yapmayı, emek vermeyi, balık tutmayı, tekne kullanmayı ve aklına gelebilecek her şeyi senden öğrendim babaaaa! Savaş bitti, “Herkes yuvasına kavuşacak.” dediler. Geleceğin gün yola çıktım, bekledim seni. Seni getirecek gemiyi arıyordum. Bir de ne göreyim. Gemin, kayaya çarpıp batmış. Seni kurtarmak için bilmediğim sularda yüzdüm. Seni aradım. Karanlık oldu, siyahlaştı sular. Ben yine yüzdüm ama seni kurtaramadım baba. Sen öldüğün an, ben yuvasız kaldım. İşte hayatım değişti. Yapayalnızdım, çünkü tek varlığım sendin. Ne yapacağımı, nasıl yaşayacağımı ve nereye gideceğimi bilemiyordum. Senden her şeyi öğrenmiştim ancak şimdi çaresizdim. Ben de yeni bir hayata sürüklenmeye çalıştım ama başaramadım babaaaa! Seni yüreğime gömüp okyanuslar aşım. Zihnim karmakarışık oldu. Adımı, işimi ve konuştuğum dili bile unuttum. Sesim çıkmadı. Yol aradım yaşamak için. Bir göl kıyısında küçük bir arazi alıp senden öğrendiklerimle kendi evimi yaptım. Evlendim, bir oğlum oldu ama senden mecburi sebeplerle öğrenemediğim babalığı ben de yapamadım babaaaa! Oğlum beni tanımıyor, sevmiyor ve bana değer vermiyor. Ama ben de senden sonra öldüm sanki baba. Ama seni hiç unutmadım. Burası benim evim.” (Tırnak içindeki replik, oyunu izleyen yazar tarafından hatırlandığı kadarıyla yazılmıştır.) Arkasında duran Lou, sırları çözmüş olmanın verdiği huzurla Don’a yıllar sonra ilk kez sarılarak “Evine hoş geldin baba.” dedi. Bu “Baba” seslenişinin sıcaklığı sanki tüm salonu ısıttı.

Lou, artık gerçeği biliyordu. Babası İskoç’tu ve Kanada’ya yeni bir yaşam telaşı içinde göç etmişti. Metagama ise Galce “gemi” demekti. Meğer Don, babasını kaybetmenin acısıyla yaşamı boyunca savrulmuş ve metagama diyerek acısını dillendirmişti. Ne evlatlığını ne eşliğini ne de babalığını bilmişti. Canı çok yanmıştı. Eşini de kaybetmişti. Oğlunu da tabiri caizse. Yapayalnız bir göl evinde hastalığı ve yaşlılığıyla baş başaydı.

Lou, vaktin daraldığını biliyordu. Babası unutmaya ve yaşlanmaya devam ediyordu. Don’ın solgun yüzü gülecek miydi artık? Onun sonu bakım evinde mi gelmeliydi yoksa çok sevdiği evinde mi? Hatıralarını diri tutan ev sahipsiz mi kalacaktı? Pişman oldu Lou onu yaşlı bakımevine vermeye kalktığı için. Affetti, yumuşadı ve babasına kavuştu. Aylardır bir türlü çeviremediği metni de çevirebildi.

“Odissea, savaştan sağ çıkmış. Denizlerde dalgalarla boğuşmuş. Çok yorulmuş. Ama evine dönmüş. Artık mutlu son.” diye yazarak bitirdi. Tıpkı babasıyla kavuşup mutlu sona ulaşmaları gibi.

Hikâye tanıdıktı ve Lou da artık babasını tanıyacaktı. Her yirmi dört saat aleyhine işlerken hem de...

SONUÇ

Halk arasında “Bunama” olarak telaffuz edilen Demans Hastalığı, sinir hücrelerindeki tahribata bağlı gelişen ilerleyici bir hafıza ve kognitif beceriler bozukluğudur (Yaluğ, Polat ve Tufan, 2006: 174). Bilişsel kayıplar sonucu hasta günlük yaşam becerilerini sürdürmekte ve rutin hayatını devam ettirmekte güçlük çekmektedir. En çok etkilenen fonksiyon, hafızadır. Hasta aynı cümleleri tekrar etmekte ve aynı soruları hiç sormamış gibi defalarca sormaktadır. Bazen yemeğin altını kapatmayı bazen bir eşyasının yerini unutabilmektedir. Zamanla tanıdığı yüzler, bildiği adresler, günlük eşyalar silikleşmekte ve hiçbir anlam ifade edememektedir. Konuşma bozukluğu, karar verme zorluğu ve unutkanlık yaşanmaktadır (Keskin vd., 2016: 77). Hafıza merkezi olan hipokampusün atrofiye uğraması, demansa karşı beyni savunmasız bırakmaktadır (Perry, Merenstein, 2026: 3).

Yaşlanma sürecinde; sinir iletim hızında yavaşlama, reflekslerde gerileme, sinir hücrelerinin fonksiyonunda kayıp, beyne giden kan ve oksijen miktarında azalma, nörotransmitter üretimi ve hafıza işlevlerinde düşüşler

olabilmektedir (Şimşek, Çakar, 2025: 285). Böylece günümüzün çoğalan yaşlı nüfusu ve uzayan yaşam süresi, yaşlılık olgusunun hem daha detaylı hem de daha duyarlı incelenmesi gerektiğini gündeme getirmektedir.

Yaşlılıkta sık yaşanan bir sağlık problemi olan demansa yönelik gelecek tahminlerine göre demans tanısı alan birey sayısı 2060 yılına kadar şimdikinden iki kat daha yüksek olacaktır. Aynı zamanda demans, toplumlarda daha da yaygınlaşacaktır (Barnes, Zuelsdorff 2025: 486). Başka bir araştırmadan elde edilen güncel bilgilerle göre ise dünyada demansla yaşayan birey sayısının 50 milyonu bulduğu ve 2050 yılına kadar bu sayının 152 milyona dayanabileceği öngörülmektedir (Asti vd., 2026: 28).

Demans, ilerleyen ve ölüme dahi sebep olabilen bir sağlık sorunudur. Demansla mücadele eden bireyler giderek günlük yaşam becerilerinde dışa bağımlı hale gelebilmektedir. Demanslı yaşlıya ailesi dışında bakım veren aile dışı üyeler de olabilmektedir. Bakıcılar, sağlık sistemine binen yükü azaltmak noktasında kayda değer bir katkıya sahiptir. Özellikle ilerlemiş demans tablosunda, tam kısıtlılık halinde kesintisiz bakıcı desteği gerekli olabilmektedir. Dolayısıyla bu süreç bakıcı perspektifinden külfetli bir biçimde nitelendirilebilir. Empati kurabilen bakıcıların topluma hizmet edebilmesi için demans hakkında daha fazla farkındalık oluşturulmalı ve bakıcıların hastalığa yönelik tecrübeleri artırılmalıdır (Jeran vd., 2026: 2).

Cinsiyet, yaş, ailesel yatkınlık, erken menopoz ve eğitim düzeyi gibi sosyodemografik faktörler demansa yakalanma ihtimalini etkilemektedir. Literatür, demansın kadınlarda daha sık görüldüğünü ifade etmektedir (Asti vd., 2026: 46). Kültürel yapı ve çevresel etmenler demans riskini artırabilmektedir. Yaşlı bireylerde sosyal destek, empati, yakın ilgi ve güven duyguları demans gelişimini önleyebilmekle birlikte demanslı yaşlılarda bakım sürecinde yaşlıya iyi gelebilmektedir (Han vd., 2025: 9-10).

Demans, yaşlı dışında aile ve toplum üzerine de etki etmektedir. Toplumsal mücadele anlamında politika yapıcılarının ve sağlık bakım hizmetleri sunucularının aktif ve sağlıklı yaşlanmayı destekleyici aksiyon almaları gereklidir. Nitekim demans bakımı da ek çok hastalık gibi multidisipliner bir politika ile iyileştirilebilir (Clements-Cortés vd., 2026: 2). Zira demanslı yaşlıların bakım süreçleri çok boyutlu olduğu için farklı branşlardan sağlık profesyonellerine gereksinim vardır (Asti vd., 2026: 45). Yaşlı bakımında genellikle çocuklar bakım verme sorumluluğu almaktadır. Aile üyeleri biyolojik bağın gereği olan sevgi, empati, ilgi, yakınlık ve muhtaçlık duyguları ile yaşlıya destek sağlamaktadır. Çocuk, ebeveynlerinin yaşlılığında onlara olan borcunu ödeme gayretiyle de bakım vermeyi sürdürmektedir. Manevi anlamda atasını sahiplendiği için de iç huzuru yakalamaktadır (Or, 2013: 12).

Demans, tıbbi bir problem olmakla birlikte bu durumun toplum tarafından kanıksanması algıları kalıplaştırabilmektedir. Yaşlıların günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlığının azalmasının ideal bir yaşlanma bulgusu olduğu düşünülebilmektedir. Ancak geriatri bilimi başarılı yaşlanma tablosunda bu tip bulguların olmaması için çalışmaktadır (Jeran vd., 2026: 2).

“Babamın Kelimeleriyle” oyunu perspektifinden;

Oyunun kahramanı Don, yaşlı ve demanslı bir hastadır. Tek başına yaşayamayacak kadar düşkünleşmiş ve zihni bulanmıştır. Her kırışıklıkta bir yaşanmışlık ve yorgunluk barınmaktadır. Eşyalarını ait oldukları yere değil beklenmeyen yerlere koymakta ve evin yolunu şaşırmaktadır. Şimdiki zamanının ötesinde geçmişe saplandığında aynı Galce cümleleri bıkmadan tekrar etmektedir. Evini aslında çok sevmekte ama sevdiği şeyleri de zamanla unutmaktadır. Unutkanlıklarından biri, onu oğluluyla karşılaştırmıştır. Başlangıçta öfkeli ve gergin olan oğlu, bakıcının katkısıyla daha duyarlı bir evlat haline gelmiştir. Hatta babasını bakımevine vermek için kurumlarla çeşitli görüşmeler denemiş ama sonuç olarak babasının evine yerleşmiştir. Tanımadığı ve sevmediği babasını tanıyıp sevmek için yeterli zamanın bile olup olmayacağından emin değildir artık. Flora, anlamsız küskünlüğü bitirerek yarım kalmış baba-oğul hikâyesinin tamamlanmasına yardımcı olmuştur.

Sonuç olarak sahnelenen hikâyeden, yaşlıların duygularının önemsenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ölüm, her canlı için kaçınılmaz ve doğal bir son olmakla beraber ölüm gerçekleşmeden yaşlının hayattan mahrum bırakılması adalet ilkesiyle bağdaşmamaktadır. İnsan, yaşlı da olsa ölene dek fikirleri ve hisleri olan bir varlıktır. Bu doğrultuda empati kurmak, yaşlıyı ve hastalığını anlamının kilit noktasıdır. Öte yandan demans, yaşlının hayat kalitesini zayıflatan ve bakım gerektiren ciddi bir rahatsızlıktır. İmkân oldukça aile üyeleri tarafından verilen samimi ve sıcak bir bakımın, yaşlının iç huzuruna iyi gelebileceği düşünülmektedir. İmkânların yetersiz olduğu hallerde ise profesyonel ancak şefkatli bakım vericiler aracılığıyla yaşlıların yaşam doyumunu yükseltilmelidir. Kendi kaderine ve yalnızlığına terk edilen yaşlı bireylerin mutlu ve sağlıklı olacağını söylemek pek mümkün değildir.

İncelenen tiyatro oyunu aile içi ilişkilere yönelik sosyal mesajlar veren, düşündürülen ve uygulandıran bir eserdir. Hayat da genellikle “sahne” metaforu üzerinden yorumlanabilmektedir. Geçmişin tecrübelerini yüklenen yaşlı bireylere geleceğin mirası olarak bakmak, toplumun bütünleşmesini sağlayabilecektir. Zira

yaşlı kesimin desteklenmesi ve onlara sağlık bakım hizmetlerinin hassasiyetle sunulması toplumsal bir misyondur. Neticede yaşayan her birey yaş alacak ve bu süreci tecrübe edecektir. Bu minvalde, sevgi ve ilgi temelli profesyonel bir yaklaşımın demanslı yaşlı sağlığının korunmasında kritik bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Adeta bir tiyatro sahnesinde sergilenen anlamlı roller gibi.

Makale Bilgi Formu

Yazarın Katkısı: %100 (Tasarlama ve Yazma)

Destek: Herhangi bir kurum veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Tek yazarlık bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Etik Beyanı: Bu makale için etik kurul kararı gerekmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu makalenin yazımı sırasında hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

KAYNAKÇA

Asti, E., Beale, N., Thorne, N. & Dening, T. (2026). Transgender and gender diverse older people: Health, aging and dementia, *International Journal of Transgender Health*, 27:1, 27-57, doi: 10.1080/26895269.2024.2355232

Barnes, L. L., & Zuelsdorff, M. (2025). The social determinants of health: Disparities in cognitive aging and dementia. *Annual Review of Developmental Psychology*, 7.

Clements-Cortés, A., Bryan, A., Faber, S., Forde, L., Hepdogan, D., Wang, Z., ... & Sixsmith, A. (2026). Music and dementia care: Future directions for research and innovation. *Journal of Alzheimer's Disease Reports*, 10, 25424823251415163.

Devlet Tiyatrosu, <https://biletinial.com/tr-tr/tiyatro/babamin-kelimeleriyle-dt#> (Erişim Tarihi: 25.01.2026)

Han, J. W., Oh, D. J., Kim, T. H., Kwak, K. P., Kim, B. J., Kim, S. G., ... & Kim, K. W. (2025). Refining Western Dementia-Risk Paradigms: Evidence From a Decade of the Korean Longitudinal Study on Cognitive Aging and Dementia. *Journal of Korean Medical Science*, 40(45).

İstanbul Devlet Tiyatrosu, <https://www.tekperde.com/babamin-kelimeleriyle-istanbul-devlet-tiyatrosu/> (Erişim Tarihi: 25.01.2026)

Jeran, L. C., Blawert, A., Grünewald, A., Staack, S., Jannes, A., & Thyrian, J. R. (2026). Views on dementia among informal caregivers of people with dementia: A scoping review and thematic analysis of qualitative studies. *Journal of Alzheimer's Disease*, 13872877261420210.

Keskin, A.; Uncu, G., Tanburoğlu, A., & Adapınar, D. (2016). “Yaşlanma ve Yaşlılıkla İlgili Nörolojik Hastalıklar/Aging and Senility Related Neurologic Diseases”, *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(1). doi: <http://dx.doi.org/10.20515/otd.51945>

Or, R. (2013). “Yaşlıya Bakım Veren Aile Bireylerinin Bakım Verme Yükü ve Bakım Verenin İyilik Hali”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Perry, K. E., & Merenstein, J. (2026). From cradle to cortex: An exposome-and equity-centered perspective of neurocognitive aging and dementia risk in the era of climate change. *Alzheimer's & Dementia*, 22(3), e71158.

Şimşek, H., & Çakar, F. (2025). Yaşlanmanın Fizyolojik Temelleri: Vücudun Zamanla Değişen Dengesi. *Bingöl Üniversitesi Sağlık Dergisi*, 6(2), 282-294.

Tiyatrolar, <https://tiyatrolar.com.tr/arsiv/babamin-kelimeleriyle> (Erişim Tarihi: 25.01.2026)

Tiyatronline, <https://tiyatronline.com/oyunlar/babamin-kelimeleriyle-14091> (Erişim Tarihi: 25.01.2026)

Yaluğ, İ.; Polat, A. Ö., & Tufan, A. E. (2006). “Demans Tablolarının Ayırıcı Tanısı: Bir Gözden Geçirme”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(3), 173-178.